

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор ЧНУ ім. Петра Могили

Л.П. КЛИМЕНКО

2017 р.

Програма
фахового вступного випробування
для вступу на 2 курс навчання
зі спеціальності «МЕНЕДЖМЕНТ»

Миколаїв_2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Менеджмент як систематичне наукове дослідження проблем управління сформувався на початку ХХ ст. Інтерес до питань управління бізнесом постійно утримується на високому рівні. Це зумовлено не лише тим, що менеджмент відіграє дуже важливу роль у бізнесі, а й тим, що він як практична діяльність постійно розвивається, набуває найрізноманітніших форм, які не завжди вкладаються в межі формальної логіки пізнання соціально-економічних процесів розвитку людського суспільства. Ґрунтовна підготовка фахівців з вищою освітою будь-якого спрямування не може здійснюватися без вивчення такої навчальної дисципліни, як менеджмент.

Знання теоретичних основ управління дають можливість оволодіти культурою і мистецтвом управління колективом, у тому числі й умінням ставити загальну й конкретну мету та завдання діяльності організації; розробляти стратегію управління з урахуванням інтересів зацікавлених суб'єктів, контролювати процес її реалізації.

Дана програма розроблена для вступних випробувань для зарахування на навчання на другий курс за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент».

Майбутній фахівець повинен мати систему знань щодо основ менеджменту, а саме вибору нових форм і методів управління при створенні цілісної, ефективної та гнучкої системи управління організацією в умовах постійно змінюваного середовища.

Метою даного випробування є встановлення рівня знань та вмінь щодо основних аспектів менеджменту та розуміння концептуальних засад системного управління організаціями, що свідчитиме про готовність студента до подальшого опанування дисциплін з блоку професійної підготовки.

Вступний іспит дозволяє виявити: 1) рівень володіння основними категоріями менеджменту; 2) знання концептуальних методологічних засад теоретичного осмислення процесу управління персоналом та організацією, а також технологій управлінської діяльності; 3) розуміння принципів функціонування системи управління, управлінських процесів, процесів прийняття рішень тощо.

I. СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Структура складання фахового вступного випробування передбачає тестову форму. Тестові завдання представлені у трьох варіантах. Кожен варіант налічує тридцять тестових завдань рівнозначної складності, у кожному з яких представлено три варіанти відповіді, одна з яких є правильною. Вирішення тестів потребує уміння застосовувати інтегровані знання програмного матеріалу з базових дисциплін «Основи менеджменту», «Адміністративний менеджмент», «Економіка».

Організаційна частина фахового випробування:

1. Тестовий контроль проводиться в аудиторії, яка налічує достатньо місць для того, щоб кожен студент мав індивідуальне робоче місце.

2. На початку роботи викладач здійснює ознайомлення студентів з методичними рекомендаціями щодо виконання тестових завдань, відповідає на запитання студентів, видає кожному студенту один із трьох варіантів завдань і проштампований аркуш паперу формату А4.

3. На виконання тестових завдань відводиться 80 хв., не рахуючи час на видачу завдання (2-3 хв.) і відповідей на запитання студентів (3-5 хв.).

Методична частина фахового випробування:

1. Рекомендується фіолетовими (синіми) чорнилами (пастою) на проштампованих аркушах паперу формату А4 проставляти лише номери правильних відповідей.

2. Відповіді необхідно давати в такому порядку, в якому даються тестові завдання.
3. Під час виконання тестових завдань не дозволяється використовувати енциклопедії, довідники, словники, підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій та ресурси Інтернет. Їх можна використовувати лише під час підготовки в позааудиторний час.
4. Виконання тестових завдань буде оцінюватися відповідно до розроблених критеріїв.

II. АНОТАЦІЇ ДО ЗМІСТОВНИХ БЛОКІВ ДИСЦИПЛІНИ «МЕНЕДЖМЕНТ», ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВЕ ВИПРОБУВАННЯ

1. Сутність і зміст менеджменту

Поняття про менеджмент і зміст його основних значень. Менеджмент як функція, вид самостійної професійної діяльності. Менеджмент як інтеграційний процес. Менеджмент як специфічний орган або апарат управління сучасними організаціями. Менеджмент як певна категорія людей. Менеджмент як специфічна галузь знань: її об'єкт, предмет, структура і роль у розвитку суспільного виробництва. Визначення понять «менеджмент» і «управління», їх схожість і відмінність. Характеристика основних цілей та завдань менеджменту на сучасному етапі суспільного розвитку.

2. Закономірності і принципи управління та їх характеристика

Поняття закономірностей і принципів менеджменту та їх класифікація. Принципи управління як основні закономірності і правила діяльності суб'єктів управління різними процесами, діями та організацією в цілому. Характеристика загальних, спеціальних і особливих принципів менеджменту, їх зміст, процедура застосування і шляхи розвитку. Визначення класичних принципів менеджменту. Сучасні принципи менеджменту. Особливості розвитку сучасних принципів менеджменту в Україні та за кордоном.

3. Сутність основних функцій управління

Поняття функцій менеджменту та їх класифікація. Сутність функціонального підходу до управління організацією. Функції управління як конкретні організації. Функції управління як основні стадії процесу управління організацією та основні види управлінської діяльності. Сукупність функцій управління як основа змісту процесу менеджменту. Характеристика основних функцій управління: планування, організація, мотивація, контроль, їх сутність, зміст і взаємозв'язок.

4. Характеристика і типи організацій

Поняття організації і характеристика її основних елементів. Формальні і неформальні організації, єдність цілі і сумісна праця як найважливіші елементи організації. Концепція життєвого циклу організації. Характерні риси організаційних систем, ресурси, розподіл праці, залежність від зовнішнього середовища, необхідність управління. Сучасна типологія організацій та їх сутність.

5. Мотивація як функція менеджменту

Людський фактор в менеджменті та сутність мотивації. Взаємозв'язок потреб, спонук, дій та цілей. Модель процесу мотивації. Еволюція поглядів на мотивацію. Змістовні теорії мотивації. Процесні теорії мотивації. Сутність процесного підходу до мотивації. Винагородження як інструмент мотивації. Система винагородження. Вплив винагороджень на відношення до роботи, на поведінку та на мотивацію. Параметри ефективної системи винагородження. Загальна характеристика сучасних систем винагородження. Вплив мотивації на формування та використання методів менеджменту.

Мотиваційні засоби менеджера. Оплата праці як основний чинник мотивування продуктивності праці. Сучасні системи та форми стимулювання праці.

6. Контроль і комунікації в менеджменті

Поняття контролю, його місце в системі управління. Завдання контролю. Види управлінського контролю. Рівні операційного контролю. Етапи контролювання. Основні характеристики ефективної системи контролю. Фактори, що обумовлюють вибір системи контролю. Фінансовий контроль. Операційний контроль. Контроль поведінки працівників. Контроль, як фактор підвищення ефективності діяльності організації. Поняття комунікації. Модель процесу комунікації. Основні її етапи; основні елементи. Зворотний зв'язок та «шум» у процесі комунікації. Методи комунікації, їх переваги та недоліки. Міжособистісні комунікації. Міжрівневі комунікації. Формальні та неформальні комунікації. Комунікаційні мережі.

7. Технологія прийняття управлінських рішень

Рішення у системі управління. Розширене та вузьке поняття прийняття рішень. Місце прийняття рішень у процесі управління. Прийняття рішень як складова частина будь-якої функції управління. Вимоги до управлінських рішень, їх класифікація. Фактори, що впливають на прийняття управлінських рішень. Моделі теорії прийняття рішень. Основні етапи процесу прийняття рішень. Методи обґрунтування управлінських рішень. Класифікація методів обґрунтування управлінських рішень.

8. Керівництво та лідерство

Вплив, влада та керівництво, лідерство. Поняття влади та впливу. Форми влади та впливу: влада примушуванням; влада на засадах винагородження; експертна влада; влада прикладом; традиційна влада. Вплив шляхом переконання та участі. Порівняння понять керівництво та лідерство. Теорія лідерства. Класифікація підходів до розуміння лідерства. Підхід з точки зору особистості. Підхід з точки зору поведінки керівника. Ситуаційний підхід до лідерства. Стиль керівництва. Теорії керівництва та їх зміст.

9. Основи економічної теорії: предмет, метод і функції

Зародження економіко-теоретичних знань. Основні етапи розвитку економічної теорії. Сучасні економічні теорії. Предмет економічної теорії. Економіка як об'єкт економічної теорії. Різні методологічні підходи до предмета економічної теорії. Позитивна і нормативна економіка. Методи дослідження економічних процесів і явищ. Економічні категорії та закони. Практика як критерій істинності теоретико-економічних знань. Функції економічної теорії. Місце економічної теорії в системі економічних наук. Актуальні проблеми економічної теорії в сучасних умовах.

10. Сучасний ринок, його сутність, структура та умови функціонування

Ринок як категорія товарного виробництва. Зміст, об'єктивні передумови формування та функції ринку. Структура ринку, критерії розмежування. Види ринків. Основні моделі ринків. Принципи ринкової економіки. Інфраструктура ринку. Поняття інфраструктури. Товарна біржа, її мета та функції. Основні операції, здійснювані на фондовій біржі. Інфраструктура ринку праці. Банки. Аукціони. Юридичні контори. Моделі й шляхи переходу до ринку. Особливості становлення ринкових відносин в Україні.

11. Підприємництво і підприємство в ринковій економіці

Суть, умови та види підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми підприємництва. Одноосібне володіння. Партнерство або товариство. Корпорація. Становлення організаційно-правових форм підприємництва в Україні. Підприємство: суть, ознаки та види. Критерії класифікації: власність, розмір, сфери функціонування. Сутність і функції менеджменту підприємства, його структура та значення для ефективної підприємницької діяльності.

12. Безробіття й зайнятість населення

Сутність і причини виникнення безробіття. Види безробіття. Рівень безробіття. Соціально-економічні наслідки безробіття. Закон Оукена. Особливості безробіття в Україні. Створення ефективної системи зайнятості населення. Державна служба зайнятості. Показники зайнятості населення. Види зайнятості. Рівень зайнятості трудових ресурсів.

13. Форми організації суспільного виробництва. Гроші

Загальні форми економічних зв'язків і виробництва. Натуральне виробництво. Товарне виробництво, його загальні основи, суперечності та історичні етапи розвитку. Товар і його властивості. Форми вартості. Теорії, що визначають вартість товару: трудової вартості, чинників виробництва, попиту і пропозиції, граничної корисності, альтернативної вартості. Гроші в системі товарних відносин. Еволюція грошей. Функції грошей. Види грошей: товарні, символічні (паперові), кредитні. Закон грошового обігу.

14. Національна економіка та її показники

Національна економіка і національний продукт. Показники обчислення національного продукту. Суспільний продукт. Проблема «повторного рахунку». Кінцевий та проміжний продукт. Додана вартість. Валовий продукт. Валовий внутрішній продукт (ВВП) і валовий національний продукт (ВНП). Способи обчислення ВВП. Номінальний і реальний ВВП.

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційне завдання містить 30 тестових питань, що охоплюють всі теми, наведені в тематичному змісті даної програми. Кожне тестове питання оцінюється у 3,33 бали. Таким чином, правильна відповідь на 30 запитань оцінюється у 100 балів:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3,3	6,7	10	13,3	16,7	20	23,3	26,6	30	33,3
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
36,6	40	43,3	46,6	50	53,3	56,6	60	63,3	66,6
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
70	73,3	76,6	79,9	83,3	86,6	90	93	96,6	100

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Будзан Б. Менеджмент в Україні: сучасність і перспективи. – К.: Основи, 2001. – 349 с.
2. Гірняк О. М., Лазановський П. П. Менеджмент: теоретичні основи і практика. – К.: Магнолія плюс, 2003. – 336 с.
3. Гріфін Р., Яцура В. Основи менеджменту: Підручник / Наук. ред. В.Яцура, Д. Олесевич. Львів, Бак, 2001. – 624 с.
4. Дідковська Л.Г., Гордієнко П.Л. Історія вчень менеджменту: Навч. посібник. – К.: Алерта, 2008. – 477 с.
5. Кузьмін О. Є, Мельник О. Г. Основи менеджменту: Підручник. — К.: Академвидав, 2003. – 416 с.
6. Мартиненко М.М. Основи менеджменту. – К.: Каравела, 2005. – 496 с.
7. Менеджмент організацій : Підручник / За заг. ред. Л.І. Федулової. – К.: Либідь, 2003. – 448 с.
8. Менеджмент: Навчальні матеріали у схемах і формулах / Ред. А.І. Кредісов. – К.: Знання країни, 2006. – 416 с.
9. Осовська Г.В., Осовський О.А. Основи менеджменту. – К.: Кондор, 2006. – 664 с.
10. Пушкар Р., Тарнавська Н. Менеджмент: теорія і практика. – Тернопіль: Карт-бланш, 2003. 490 с.
11. Соболь С.М., Багацький В.М. Менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. – .:КНЕУ, 2005. – 225 с.
12. Стадник В.В., Йохна М.А. Менеджмент: Посібник. – К.: Академвидат, 2003. – 464 с.
13. Хміль Ф.І. Основи менеджменту: підручник. – К.: Академвидат, 2003. – 608 с.
14. Хміль Ф.І. Практикум з менеджменту організацій: навчальний посібник. – Львів: Магнолія плюс», 2004. – 333 с.
15. Шегда А. В. Менеджмент: Учебник. – 3-е изд., испр., доп. – К.: Знання, 2006. – 645 с.
16. Яцура В. В., Жук О. П. Менеджмент: Навч. посіб. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана ранка, 2008.– 444 с.
17. Бойко С. І. Формування сучасної моделі менеджменту підприємства: Наук.-метод. посібник. - Тернопіль: Економічна думка, 2004. - 45 с.
18. Бутко М. П., Котельніков Д. І. Вступ до менеджменту: навч. посібник / Чернігівський державний технологічний університет, Університет сучасних знань. - К.: Знання, 2005. – 327 с.
19. Василенко В. О., Шостка В. І. Ситуаційний менеджмент: Навч. посібник. - К.: ЦУЛ, 2003. - 286 с.

20. Виноградський М. Д. Менеджмент в організації: Навч. посібник / М. Д. Виноградський, Л. М. Виноградська; О. М. Шканова. – К.: Кондор, 2002. – 598 с.
21. Мартиненко М. М. Основи менеджменту: Підручник. – К.: Каравела, 2005. – 496 с.
22. Пилипенко С. М. та ін. Менеджмент: Навч. посібник / С.М. Пилипенко, А. А. Пилипенко, В. І. Отенко. – Харків, 2002. – 207 с.
23. Підприємництво та управління малим бізнесом: Навч. посібник / Ред.: В. Мікловда; Упоряд.: Н. Кубіній; Х. Калантарідіс. – Ужгород: Карпати, 2004. – 328 с.
24. Пономаренко В. С. Механізм прийняття управлінських рішень на підприємстві: процесний підхід: Наук. видання / В. С. Пономаренко; С.В. Мінухін; О. М. Беєсдовський. – Харків: Вид-во ХНЕУ, 2005. – 240 с.
25. Рухівська О.В. та ін. Менеджмент: теорія менеджменту. Організаційна поведінка. Корпоративний менеджмент: навч. посібник / С.М. Рудінська, С. А. Яроміч, І. О. Молоткова, Одеський національний університет ім. Мечнікова та ін. – К.: Ельга; Ніка-Центр, 2002. – 335 с.
26. Шатун В. Т. Основи менеджменту: Навч. посібник / Миколаївський держ. гуманітарний університет ім. П. Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». – Миколаїв, 2006. – 375 с.
27. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Ринкова економіка: основні поняття і категорії: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007.
28. Бутук О. І., Волкова Н. І. Економічна теорія: тренінг-курс: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007.
29. Вступ до економічної теорії: Підручник / За ред. З. Ватаманюка. – 3-тє вид., допов. – Львів: Новий Світ – 2000, 2006.
30. Єщенко П. С., Палкін Ю. І. Сучасна економіка: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2005.
31. Кулішов В. В. Основи економічної теорії: Підручник. – Львів: Магнолія плюс, 2005.
32. Основи економічної теорії: політекономічний аспект / За ред. Г.Н. Климка, В. П. Нестеренка. – 4-тє вид. – К.: Знання-Прес, 2005.
33. Уразов А. У. Основи економічної теорії: Навч. посіб. / А. У. Уразов, П. В. Маслак, І. В. Саух. – К.: МАУП, 2007.
34. Баб'як М. М., Пешенкова Л. А., Рибчук А. В. Економічна теорія: Навч. посіб. – К.: Центр навч. л-ри, 2005.
35. Гальчинський А. С., Єщенко П. С., Палкін Ю. І. Основи економічних знань. – 2-ге вид. – К.: Знання-Прес, 2003.
36. Дзюбик С. Д., Ривак О. С. Основи економічної теорії: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006.
37. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка / За ред. З. Ватаманюка та С. Панчишина. – К.: Альтернатива, 2004.
38. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича – 7-ме вид., перероб. і доп. — К.: Знання-Прес, 2008.

Програма розглянута на засіданні фахової комісії для вступу на здобуття ступеня бакалавра (протокол № 1 від « 24 » лютого 2017 року).

Програма розглянута та затверджена на засіданні Приймальної комісії університету (протокол № 4 від « 27 » лютого 2017 року).

Відповідальний секретар
приймальної комісії

І.А.Олійник